

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)
Štev. (Nº) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
10 de enero - 10. januarja 1991

Zahvala za sodelovanje pri podpisni akciji ob slovenskem plebiscitu

SKUPŠČINA REPUBLIKE SLOVENIJE
IZVRŠNI SVET

Ljubljana, 7.1.1991

V času priprav na plebiscit o osamosvojitvi države Slovenije sva v imenu izvršnega sveta Republike Slovenije in v imenu iniciativnega odbora konference Republike Slovenije za Svetovni slovenski kongres dala pobudo za zbiranje podpisov v podporo plebiscitni odločitvi. Odziv Slovencev po svetu je bil izredno velik in je nadvse ugodno vplival na politično ozračje v plebiscitnih dneh: okrepil se je občutek, da gre res za zgodovinsko odločitev vsega slovenskega naroda.

V dneh od 10. do 23. decembra 1990 je prispelo na naslov slovenskega izvršnega sveta čez 6.000 podpisov (zaradi težav s pošto jih je še nekaj sto prišlo tudi pozneje). Zganili so se Slovenci in Slovenke od ZDA do Avstralije, od Švedske do Madagaskarja ter nam pošiljali posamično podpisane „glasovnice“ ali pa cele pole po več deset, s po več sto in celo s po več tisoč podpisi; prihajale so tudi številne solidarnostne izjave slovenskih društev in organizacij z vseh koncev sveta. S tem smo seznanili slovensko javnost, gradivo pa je bilo na dan plebiscita izročeno predsedniku slovenskega parlamenta dr. Francetu Bučarju. Ta je 26. decembra 1990 sporočil uradni izid plebiscita (88,5% volilnih upravičencev ZA samostojno in neodvisno državo Slovenijo) ter oznanil: „Slovesno razglašam pred tem visokim zborom, slovensko in jugoslovansko ter vso svetovno javnostjo, da se je slovenski narod na temelju trajne in neodtujljive pravice do samoodločbe odločil, da Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država“.

V dneh, ko se že lotevamo neposrednega uresničevanja te plebiscitne odločitve, se želimo tudi zahvaliti vsem, ki ste s svojim podpisom pripomogli k prepričljivosti tega dejanja, posebno pa tistim, ki ste pomagali podpisno akcijo izpeljati: predsednikom društev, vodjem dušnopastirskih središč ter številnim iniciativnim posameznikom, ki ste z veliko požrtvovalnostjo in iznajdljivostjo v tako kratkem času dosegli, da se je podpisovanja udeležilo toliko ljudi.

Vaša zavzetost nas zavezuje, da bomo z vsemi močmi izpolnjevali naloge, ki izhajajo iz odločitve za samostojno in neodvisno državo Slovenijo, našo in vašo domovino.

dr. Janez Dular

Član IS RS za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji

Spomenka Hribar

Predsednica Skupščine Komisije za Svetovni Slovenski Kongres in tajnica Inicijativnega odbora Konference Republike Slovenije za Svetovni Slovenski Kongres

SLAVNOSTI OB PLEBISCITU

Kot smo že brali v zadnji številki našega lista v preteklem letu, je dr. Bučar svečano razglasil rezultate plebiscita 26. decembra v skupščini. Tu bi omenil, da se je tega svečanega trenutka udeležil poleg mene tudi dr. J. Arnež iz ZDA, pa še mnogo prijateljev in znancev iz Trsta, Gorice ter Koroške. Po razglasitvi je bil v predso- bi svečan sprejem, kjer sem lahko govoril z vrsto poslancev in politikov, ki jih je vse zanimalo naše zbiranje podpisov in moralna podpora Slovencev iz Argentine.

Moram reči, da so me ustavljali na cesti neznani ljudje mi čestitali, izrazili zadovoljstvo nad našo skupnostjo, in mi izročali pozdrave zanj, ne da bi se predstavili. Prvič je res vsa Slovenija zvedela iz TV, da so Slovenci iz Argentine poslali 3000 podpisov v podporo domovini ter da so tako duhovno povezani z njo. Kar so precej vedeli le nekateri politiki, kulturniki ali duhovniki ter sorodniki, se je sedaj razširilo v najbolj zakotno vas. Pripovedovala mi je Bernarda Fink-Inzkova, da so vzeli v avto neko staro ženico, ki jim je razlagala vsa vznemirjena to našo gesto.

O mojem volilnem aktu ter o predaji podpisov dr. Bučarju je več minut poročala ljubljanska TV, kakor tudi beograjska, nemška ter italijanska. Po tudi ljubljanski radio ter radijske postaje v Trstu, na Koroškem in po Jugoslaviji in drugod.

Tudi sem dal intervju za Trst, Celovec ter špansko agencijo EFE.

KONCERT V ČAST REPUBLIKE SLOVENIJE

Svečanosti ob plebiscitu je zaključil še velik koncert v Cankarjevem domu, 28. decembra, ki so ga udeležili vsi slovenski politiki, kulturniki kakor tudi dr. Šuštar na častnem mestu. Mene je povabila nanj Spomenka Hribar ter mestni DEMOS, na koncertu pa so bili iz Argentine Tinka Urbančič ter Bernarda Fink z možem in otrokom (ki je gotovo bil najmlajši poslušalec). Izvajali so slovensko državno himno (to je sedaj 1e kitica iz Prešernove Zdravljice, ki se začne: Žive naj vsi narodi...) nato pa izvajali Ramovševo Sonato ter Beethovno Heroico.

Tudi po tem koncertu se je nadaljeval pomenek ob slavnostni napitnici, kjer smo se lahko gostje vpisali v spominsko knjigo.

Tako smo se Slovenci poslovili od star-ega leta s slovesnim praznovanjem nove Države Slovenije. Splošno mnenje je, da bo 23. december, dan plebiscita, zamenjal kot državni slovenski praznik, 29. november, praznik komunistične Jugoslavije, ki je pa danes praktično ni več.

TD

Koroški Slovenci izročajo kopijo knežjega kamna slovenski vladi (od leve: Hanzi Tomažič, Karel Smolle, Lojze Peterle, Spomenka Hribar, Ivan Oman, Milan Kučan)

Foto Zadravec

Nekaj o Titovi sliki

Po zadnjih volitvah za novi odbor se je Slovenska izseljenska matica „prenovila“, kakor sami pravijo, oziroma le malce „prepleskala“, kot sodimo drugi.

Ko sem bil v Ljubljani, so me povabili na razgovor s predsednikom SIM dr. Mirkom Jurakom. Popeljali so me v sejno sobo, da ga počakam. Ko se malo razgledam, opazim, da sedim točno pod Titovo sliko, ki je „krasila“ sobo.

Spreletelo me je, nisem dolgo pomišljal in sem vstal ter precej glasno dejal, da je že čas, da snamejo Titovo sliko, posebno še, če želijo delati z izseljenci raznih političnih prepričanj. In zaključil sem, da Slovenci v Argentini ne

bomo sodelovali z Slov. izseljensko matico, dokler bo visela Titova slika na steni oziroma stal Titov kip v predsobi. Nato sem odšel; če bi se dala vrata zaloputniti, bi to storil!

Ni še minilo pol ure in ko sem čakal v predsobi kabineta ministra dr. Dularja, je za mano prišel telefonski klic z Matice, da Titova slika ne visi več ter da tudi kipa ni več. Zato sem se lahko dogovoril za pomenek z dr. Jurakom, ki sem ga nato imel na silvestrovo v novem Figovcu.

Tako je res, da je treba komu „pomagati“, da uvidi, da so se časa spremenili.

TD

Slovenski parlament: razglas o samostojni državi Sloveniji

Foto Zadravec

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Kot smo napovedali, je poletje med nami in mnogo javnih osebnosti se nahaja po raznih letoviščih. A namesto da bi bili ti meseci počitek v političnem delovanju, predstavlja svojevrstno ojačenje v pogovorih, pogajanjih, sklepih in spletkah. Politični manevri so se le preselili iz prestolnice v obmorske kraje, kjer se vojna nadaljuje, medtem ko nekateri stebri te stavbe, ki jo predstavlja vladni gospodarski plan, škripajo in pokajo. Pred nami je dolgo, volilno leto, in mnogo vprašanj se stavlja, bolj malo pa je odgovorov.

OD SPOČETJA DO ROJSTVA

Devet lun, kot so znali računati prvotni prebivalci teh planjav; devet mesecev, kot pravimo z drugimi besedami istemu časovnemu računu: tak je odgovor na eno izmed neznank, ki pa je sedaj že znana. Kot je podpredsednik Duhalde napovedal te dni, in je sedaj predsednik Menem potrdil, bodo volitve meseca oktobra, bolj točno, v nedeljo 27 tistega meseca. Pisec priznava, da mu ni poznan točen ustavni rok. A vladni možje trdijo, da bo vse po legalnih predpisih: tudi rok med volitvami in nastopom novoizvoljenih funkcionarjev.

Datum je tortej že določen, in celo onekaj več časa imajo stranke, kot pa je bilo prvotno mišljeno. S strani predsednika je tako oddaljen datum svoje vrste stava, kajti gotovo upa, da bo v preostalih devetih mesecih lahko nekoliko izboljšal gospodarsko in socialno stanje. Opazovalci se še dobro zavedajo, kako je prav postavljanje rokov predsedniku Alfonsinu spodneslo tla, ker se je kar dvakrat ušel: leta 1987 in 1989. Obakrat je gospodarsko stanje odjeknilo kruto na volitvah.

Menem pa ne izpostavlja le sedanjega zavidljivega položaja vlade, marveč je njegov namen, da ga izboljša. V sedanjih okoliščinah bi bilo to skoraj nemogoče. In bolj ko se bo razvijala jesen, toliko težji bo položaj. Morda res ne bo prišlo do „socialne eksplozije“, ki se je nekateri boje, drugi pa žele. A posamezna trenja lahko hudo prizadenejo ugled vlade, kar je isto kot ugled Menema. Tako npr. učiteljski sindikati že napovedujejo da se šola ne bo začela, če ne bo država zadovoljila njihovim zahtevam. Druga sporna točka so privatizacije državnih cest: tisti, ki se vozijo na počitnice, morajo pa dvakrat, trikrat, ali še večkrat plačati „cestnino“. To vzbuja veliko nezadovoljstvo. Enako se ti problemi razvijajo v predmestju, kjer bo, npr. za križanje General Paza, iz province v prestolnico, in obratno, prav tako treba plačati pristojbino. Prizadeti bodo avtomobilisti, prizadeti sosedje, ki bodo trpeli del preusmerjenega prometa.

MENEM-MENEM

Morda se bo kateremu izmed bralcev zdelo, da so to malenkosti. A dejstvo je, da je vsaka malenkost

veliko važnosti, ko gre za glasove. Zato je predsednik te dni označil tiste, ki se upirajo novemu sistemu, kot „politične koristolovce“ in „nazadnjake“. Opazka je letela na župana iz San Isidra. Radikal Melchor Posse, antialfonsinist in radikalni prekandidat za buenosaireško guvernerstvo, skuša napeljati vodo nezadovoljstva na lastni mlin. Predsedniku pa je življenjsko važno, da peronizem zmaga v buenosaireški provinci.

Zato se dejansko vsak teden analizirajo razne ankete, ki pa nenehno govore o priljubljenosti podpredsednika Duhaldeja v tem okrožju. Duhalde sam sicer trdi, da iz te moke ne bo kruha, s poizkus bo končno veljaven, ker gre v račune vsem zainteresiranim. Poglejmo:

Duhalde se izgovarja, ker ni gotov svoje zmage. Ko bo to postalo jasno, bo sprejel kandidaturu. Z mesta buenosaireškega guvernerstva bo namreč delal za lastno kandidaturu — za predsednika leta 1995.

Menem pa je pripravljen podpreti vsakogar, ki bi mu zagotovil zmago v provinci. Če je to Duhalde, še toliko bolj. Spori med predsednikom in podpredsednikom so že tradicija v Argentini. In čeprav v sedanjem stanju niso preveč vidni, bi umik Duhaldeja pripomogel k svojevrstnemu položaju. Če odstopi Duhalde, njegovo mesto avtomatično zasede nadomestni predsednik senatne zbornice, predsednikov brat Eduardo Menem. Predsedniška formula bi tedaj bila Menem-Menem, kar seveda kar preveč spominja na priimke Perón-Perón starega generala in njegove žene. Če je kaj manjkalo, da bi nasprotniki Menema obdolžili totalitarističnih nagnenj, je prav ta kaj možni položaj.

Nevarnost totalitarizma je precej izmišljena. Vendar tisti, ki predsednika obtožujejo tega nagnjenja, navajajo več dokazov v tej smeri. Vendar v politiki, zlasti v argentinski, je to precej običajen pojav. V deželi kjer je „caudilizem“ stara bolezen, tako vodilnih plasti, kot naroda samega, se sličnim pojavom ni čuditi. Svoj čas je že Alfonsín sanjal o „tretjem zgodovinskem gibanju“, ki bi podaljšal njegovo vladanje (in vladanje radikalizma) v nedogled. Sanjal je o Peronovi dediščini (volilni, seveda). Sedaj Menem ne sanja o tem, saj jo je dejansko že užil. Skuša pa, po Peronovem vzorcu, zgraditi lastno „gibanje“, kjer bi soupadali vsi, ki se strinjajo z njegovim programom „modernizacije“. Zato stranka sama izgublja važnost, ko se njene listine, po predsednikovi želji, odpirajo kandidatom sorodnih ali nesorodnih strank, in tudi brezstrankarskim kandidatom.

Zadnja afeta na tem področju je bil predsednikov poziv, naj ljudje volijo „predsednikove kandidate“. Znova je padla opazka, da je Menem predsednik vseh državljanov: da ne bi smel izrabljati svojega položaja v korist lastne stranke. A to je že druga zadeva...

Veselje na ljubljanskih ulicah

Foto Zdravec, Družina

JANEZ VASLE

OB KONCU LETA V LJUBLJANI

POLNOČNICA NA TELEVIZIJI

Na sveti večer je RTV Slovenija prvič v živo prenašala polnočnico iz ljubljanske stolnice. Oddaja se je začela ob 23.45 z zvonjenjem iz različnih slovenskih cerkva. Mašo so ponovili na božični dan ob enajstih. Dr. Alojzij Šuštar, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit, je že prej izrekel božični pozdrav, ki je bil posvečen tudi Slovenem po svetu. Voščilo so tudi večkrat predvajali po radiu. Dr. Šuštar je bil zelo zaseden te dni. Večkrat so ga intervjuvali po radiu in televiziji. V soboto pa je bil v obeh ljubljanskih časopisih. V sobotni prilogi Dela so objavili njegov prispevek. „Letos drugačen slovenski božič“ V Dnevniku so ga pa intervjuvali pod naslovom: „Kultura duha in srca“. Koprška televizija, ki sicer prenaša v italijanski, je predvajala slovensko polnočnico, ki jo je daroval koprski škof Metod Pirih.

VREME JE BILO NAKLONJENO

Sonce je kraljevalo že od zgodnjih ur. Na popolnoma modrem nebu ni bilo oblakov. Kljub nizki temperaturi (+2) so že v prvih urah ljudje v lepem številu obiskovali volišča, ki so bila božično okrašena. Posebej zgodni so bili lovci, smučarji in planinci. „Odločno sem za samostojno Slovenijo“, je rekel Albin Koselj, 93 letnik iz Zadrage pri Dupljah, eden najstarejših volilcev. Med drugimi sta volila iz Argentine tudi bogoslovec Franc Šenk in Andrejka Dolinar.

PRAZNIČNO VZDUŠJE

V mestu je praznično vzdušje vladalo že od jutra. Veliko ljudi se je sprehajalo po Tromostovju, nekateri so se zbirali pred Prešernovim spomenikom. Nekateri so vstopili tudi v frančiškansko cerkev, da so si ogledali najlepše ljubljanske jaslice. Precej pa jih je stalo pri starem rdečem Bugattiju, kjer je Ivan Kramberger prodajal svoje knjige in značke.

Kronista je zanimal tudi naslednji plakat? „Praznično nakupovanje v Celovcu. Posebni vlak iz Ljubljane do Ce-

lovca. 250 din“. Slovenci veliko hodijo v Avstrijo, kjer je vse veliko ceneje. Tudi to, da od prejšnjega tedna Ljubljanska banka ne prodaja več deviz, ne bo dosti spremenilo dejstva. (Naj omenimo, da je medtem bil dinar devalviran. Sedaj velja 9 din za eno marko. Op.ur.)

Plebiscit je bil glavna tema vseh pogovorov, pa tudi petkova in sobotna smučarska tekma za svetovni pokal na Vitrancu pri Kranjski gori, kjer sta zmagala Alberto Tomba v slalomu in Norvežan Furuvette v veleslalomu.

NA STOTINE LUČI

Ljubljanci tarnajo, da še nikoli prej mesto ni bilo tako razsvetljeno. Na stotine luči sveti in privablja v mestno središče. Na Čopovi ulici do Tromostovja in potem naprej do Magistrata in po Starem trgu so hiše okrašene z lučkami na dolgo in široko. Dobra scenerija tudi za božični in novoletni sejem, ki se začne na Cankarjevi cesti malo pred gostilno Daj-dam. V soboto zvečer so Ljubljanci v Operi poslušali Tosco, v Lrami pa so sledili Taborjevemu delu Mein Kampf. Pred pošto pa je zbor mladih prepeval narodne in moderne pesmi.

Televizijske kamere so se v soboto in nedeljo najbolj ustavljale pri štantu pred pošto. Tam prodajajo Črne bukve, Črno mašo in druge knjige, slovenske zastave brez zvezde, (ki so ob plebiscitu na več krajih plapolale z visokih mlajev), ovitek za novi slovenski potni list, nalepko „SL“ za avtomobile, kaseto domobranskih pesmi itd. Tam dobiš tudi Mladino pa mariborsko Tribuno, ki je imela duhovito reklamo: „Bili so trije bratje, prvi je bil bogat, drugi je bil lep, tretji pa je bral Tribuno“.

NA BOŽIČ SNEŽILO

V popoldanskih božičnih urah je začelo snežiti. Na Štefanovo zjutraj je bila Ljubljana spet bela, kot se je za božične praznike spodobilo. Sicer pa je tako v Ljubljani prvič po treh letih v decembru snežilo. Tudi smučarji so si oddahnili.

BOŽIDAR FINK

OB PRIPRAVAH ZA SLOVENSKO USTAVO

Pot Slovenije v polno, to je edino resnično državnost, gre vzporedno z ustavodajnim procesom. Čeprav npr. Velika Britanija in Izrael nimata pisane ustave, je pa na vsem evropskem kontinentu praksa, da ima vsaka država za temeljni zakon ustavo, ki državo razglasa, določa sestavo in pristojnost njenih organov in zagotavlja varstvo osebnih pravic njenih državljanov in drugih prebivalcev.

Ko se je Slovenija začela oproščati notranjih in zunanjih vezi, je obenem zrasla misel o potrebnosti nove ustave. Tista iz leta 1974 je namreč „socialistična“ in podrejna zvezni ustavi. Prvi resnejši poskus za povsem novo ustavo so bile teze, ki so izšle aprila 1988 v izdaji Društva slovenskih pisateljev in Slovenskega sociološkega društva. Pozneje je v nekoliko drugačni zasedbi, kot jo je imela prva komisija, nastopil Zbor za ustavo, ki je marca 1990 predložil svoj delovni osnutek in povabil k javni razpravi o njem. Čeprav so bile k njej objavljene le politične organizacije v Sloveniji, so se je udeležili tudi poedinici iz politične emigracije.

Po volitvah in konstituiranju novih republiških organov se je začel uradni ustavodajni postopek. Na predlog predsedstva republike je sklenila skupščina, da se postopek uvedel, in izvolila ustavodajno komisijo. Ta je za izdelavo delovnega osnutka ustave pooblastila posebno strokovno skupino, ki je z delom končala v avgustu. Njen predlog je ustavna komisija predložila strankam, ki so zastopane v skupščini, a tudi emigracija je imela priložnost, da o njem pove svoje mnenje. Posebnost osnutka je, da se delovna skupina osmih strokovnjakov ni mogla zediniti na enotno besedilo in je predložila osnutek z variantami. Pri parlamentarni ustavni komisiji se je stvar še bolj zapletla s pridevanjem novih variantnih dodatkov, skupščina pa je potem na plenarnem zasedanju sklenila, da se predloži javni razpravi ne samo to nedodelano besedilo, ampak tudi vse pripombe, izražene v skupščinskih debatah. Javna razprava, ki je bila končana 30. novembra, je verjetno vnesla nova razhajanja, in se je oddaljilo upanje, da bi bilo mogoče razglasiti novo ustavo pred koncem leta 1990, potem ko bi bila potrjena na referendumu.

Po zakonu o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ki se je s takim uspehom izvršil 23. decembra, je zdaj skupščina zavezana, da v šestih mesecih sprejme ustrezne ustavne akte. Ker je ustavni akt lahko ne le ustava sama, ampak tudi prehodni akt, ki ima sicer konstitutivno naravo, a vendar ustavo šele napoveduje, je torej pričakovati, da se bo ustavodajni proces odslej razvijal brez nevarne naglice. To se zdi primerno, ker gre za državni statut, ki mora imeti kar mogoče trdno obliko, zato mora biti natančno preučen in kar najbolj soglasno sprejet. Ustava mora biti združevalna osnova, ne pobujevalec razhajanja in sporov. V našem primeru gre za prvo ustavo slovenske države in bi ne bilo v prid njenemu prestižu, če bi se zaradi začetne neredovitosti in nenatančnosti, morda tudi načelnih zmotnih rešitev, kmalu pojavljali spori o njeni aplikaciji in interpretaciji, težave z ustavnostjo zakonodaje in nujnost, da se ustava spremeni.

Čeprav v zdaj še veljavni ustavi to ni določeno, je bil pred razglasitvijo predviden ustavni referendum. Zdi se, da ta zdaj ne bo več potreben, ko je bil s tako izrazitim rezultatom izveden plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti. Samo tak pomen bi namreč lahko imel ustavni referendum. Za celotno ustavo je nemogoče glasovati z da ali ne, saj šteje po sedanjem

osnutku 164 členov, ob katerih ima skoraj vsak svojo posebno vsebino.

Emigracija je te pripombe sporočila republiški skupščini in se z več glasovi udeležila javne razprave o posameznih določilih v osnutku. Nekatere pripombe o prejšnjih osnutkih so bile v zadnjih že upoštevane.

Ker se bodo pripravljala dela za ustavo zdaj nadaljevala, je prav, da se naša javnost seznani z načelnimi in praktičnimi težavami, ki ovirajo, da bi mogli sedanji osnutek v celoti sprejeti. Odlikuje ga sicer, da opušča dosedanja temeljna načela in nabuhlo besedovanje. Ostaja pa v drugi skrajnosti. Pri vsem trudu in strokovnem prijemu mu vendar manjkajo nekatera pomembna določila. Več členov je nepopolnih, še več po našem mnenju nenatančno izraženih. Odrpne so končno dileme, o katerih se bo treba sporazumeti po natančnejši preučitvi.

Po osnutku je Republika Slovenija odgovorna za usodo Slovencev, ki živijo zunaj njenih mej. Slovenci po svetu pa ne želijo biti samo predmet skrbi, ampak hočejo tudi sodelovati o usodi izvirne domovine, npr. z udeležbo pri volitvah. Zato jim mora biti priznано slovensko državljansko in je primerno, da se že v ustavi naloži pristojnim organom dolžnost, da se prizadevajo za sklepanje meddržavnih pogodb o dvojnem državljanstvu, oziroma da se z zakonom določi, v katerih okoliščinah obdržijo slovensko državljanstvo tisti državljani, ki privzamejo tuje državljanstvo.

Pri točki o verski svobodi je zdaj zajamčena le svoboda vesti, verske opredelitve in izpovedovanja vere. Taka formulacija se zdi preozka. Ne zajema izrečno javnega bogoslužja in širjenja vere. Drugje je sicer določeno, da so verske skupnosti svobodne pri svojem delovanju in da imajo ljudje pravico do svobodnega združevanja. A če je pri svoboščinah posebej omenjeno npr. strankarsko in sindikalistično delovanje, je gotovo primerno, da se pri verski svobodi izrečno zajamči pravica do javnega verskega delovanja ne samo uradni Cerkvi, ampak tudi vernikom posamezno in skupno.

Vzgojna pravica staršev se omenja le v zvezi z versko svobodo: starši lahko otrokom zagotovijo tako versko in moralno vzgojo, ki je v skladu z njihovim lastnim prepričanjem. To določilo je pa golj deklarativno, brez praktične veljave, če jim izvrševanje te pravice ni zagotovljeno tudi v javnih šolah in vzgojnih zavodih. Brez pomena je namreč, če starši lahko samo doma vzgajajo otroke po svojem prepričanju ali jih pošiljajo k verouku v župnišče; po predpisih ali zaradi gospodarske nezmogljivosti pa bi jih morali pošiljati v državne šole, v katerih bi se po uradnih načrtih vzgajali v duhu, ki ne bi bil po njihovem prepričanju.

Da bo vzgojna pravica staršev še bolje zavarovana, mora država dopustiti in podpirati zasebno šolstvo. To zdaj ni izrečno predvideno. Država mora sicer priznavati pravico javnosti zasebnim šolam, katerih ustanavljanje mora pospeševati in prispevati k njihovem vzdrževanju. S takim določilom bo priznana tudi pravica do pouka, ki zdaj ni nikjer zajeta.

Če ustava določi samo, da se zasebna lastnina lahko zaradi javne koristi razlasti ali omeji, se bo vsak organ lahko imel za pristojnega in prizadeti ne bo imel primerne varstva. S takim določilom bo priznana tudi pravica do pouka, ki zdaj ni nikjer zajeta.

Ko se vsakomur jamči pravica do dela

in primernih delovnih pogojev, je treba zagotoviti, da zaradi uporabe te pravice po tujih ne bodo prikrajšani državljani. Zato naj se zavaruje možnost zaposlovanja domače delovne sile s tem, da se ob pomanjkanju dela lahko z zakonom omeji tujcem pravica do redne zaposlitve.

Med določbami, ki v osnutku manjkajo, je omeniti take, ki bi govorile o posebnem obravnavanju mladoletnih obsojencev, ne samo obdolžencev, o odškodnini za neupravičeno obsodbo na kazen za prekrške, omejitvi sindikatov na gremialne dejavnosti in splošni veljavnosti kolektivnih pogodb, omejitvi pravice do stavke zaradi nujnih storitev in preskrbe, izvršilnih dekretih idr.

Ob teh manjkajočih določilih pa se zdi odveč in neprepričljivo sklicevanje v preambuli na uveljavljanje slovenske državnosti v zgodovini. Kadar koli smo morda državnost proglasili — več kot dvomno je, ali je bila to res državnost in ali je bila proglašitev sploh legitimna — je gotovo nismo dejansko uveljavili in smo se ji celo odrekli. Sklicevanje na kako državno pravo ali zgodovinska dejstva, najmanj na narodnoosvobodilni boj po varianti, tudi ni potrebno. Zadošča aktualna volja do državne samostojnosti, pravico si vzamemo sami in nam je ni treba utemeljevati.

Dodatnega simbola na zastavi, ki naj bi se določil po javni razpravi, najbrž ni treba. Debata o tem bi peljala v neplodno polemiko. Dvomljivo je tudi, ali je Zdravljica po besedilu in uglasbitvi primerna za državno himno.

Osnutek daje italijanski in madžarski skupnosti privilegiran položaj. Njunima jezikoma priznava na lastnih območjih veljavo uradnih jezikov, kar je menda spodrseljaj, saj moreta biti le uradovna jezika. Menda ne bodo pripadniki obeh manjšin razumeli tega določila tako, da je treba na njunih območjih vse splošne norme obenem s slovenskim besedilom objavljati kot avtentično tudi v italijanščini oziroma madžarščini? Razen tega se jim detajlirano priznavajo pravice do samostojnega nacionalnega razvoja v samoupravnih narodnih skupnostih, ki se lahko pooblastijo za opravljanje nalog iz pristojnosti države. Obe narodni skupnosti naj bi bili tudi neposredno zastopani v državnem zboru. V načelu je seveda prav, da se manjšinam priznavajo njihove narodne pravice, ki jim gredo po naravnem pravu. V nadrobnostih pa se zdi primerno, da se te določijo z zakonom in reciprocitetnimi pogodbami s sosednjima državama in po sporazumih s predstavništvii manjšin. S privilegiranim položajem manjšin, če bi bile npr. zastopane v državnem zboru z nesorazmerno velikim številom poslancev, kot je bilo predlagno v parlamentarni debati, bi bilo zapostavljeno slovensko prebivalstvo, vsaj na območjih manjšin.

Odveč je tudi prevelika občutljivost za pravice tujih jezikov. Če bo smel vsakdo pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti in v postopkih pred državnimi organi brezpogojno uporabljati svoj jezik, bo prihajalo lahko do absurdnih situacij. Tako bo vsakdo, tudi če je od malega slovenski državljan, a je potomec neslovenske družine, smel pošiljati vse vloge na oblast v jeziku, ki ga bo sam določil. Ni namreč objektivnega kriterija o tem, kateri je lastni jezik. Kateri je jezik osebe, ki je sin npr. Albanca in Italijanke in se oba njuna jezika uporabljata v družini kot občevalna, otrok pa izven družine živi v slovenski družbi? Sprejemljivo je samo načelo, da sme uporabljati pred oblast svoj jezik le tisti, ki ne zna slovenščine, razen v manjšinskih območjih, ki imata tudi drug uradovalni jezik.

Osnutek ustave prevede, da bo imel predsednik republike ekonomski svet kot posvetovalni organ. Ker v predsednikovi pristojnosti ne bo uravnavanje ekonomske politike, mu ne bo treba ekonomskega sveta, moral pa bo imeti svet državne varnosti, ker bo vrhovni poveljnik oboroženih sil. Ime svet za nacionalno varnost je pa neustrezno.

Za upravne in sodne organe je določeno v osnutku, da bodo opravljali delo v okviru in na podlagi ustave in zakonov. To se lahko razume tako, da morejo po službeni dolžnosti zadržati vsak postopek, če menijo, da zakon ali drug splošen prepis ni v soglasju z ustavo. Po evropski kontinentalni praksi se ustavnost zakonov vnaprej domneva; kdor pa meni, da je z zakonom kršena ustava, lahko sproži ugotovitveni postopek pred ustavnim sodiščem.

Ob takih preobširnih ali odvečnih določilih so potem taka, ki so nepopolna. Med te šteje člen o položaju Cerkve. Osnutek strokovne komisije Cerkve sploh ni omenjal, na kar so opozarjale pripombe iz emigracije. Nanovo pridano določilo pravi zdaj samo, da je Cerkev ločena od države in da so verske skupnosti svobodne pri svojem delovanju. Pri tem niti ni jasno, ali je Cerkev v ednini samo katoliška Cerkev in kaj pomeni ločenost od države. To se lahko razume, da ni državne vere in uradne Cerkve, ki bi jo država vzdrževala in kontrolirala, lahko pa tudi, da država cerkvene dejavnosti ignorira in ne dopušča svojim organom nobenega sodelovanja in podpiranja. Da se odpravi ta nejasnost in vzpostavi koristni odnos, se je iz emigracije predlagala formulacija, da so katoliška Cerkev in druge priznane verske skupnosti svobodne in neodvisne od države, državni organi in oblastva pa da pospešujejo sorazmerno sodelovanje z njimi, kolikor te skupnosti v svojem redu prispevajo k doseganju splošnih namenov države. S tem bi bilo izraženo priznanje, da so verske skupnosti že kot take pomembne pri skrbi za splošno blaginjo, in načelo, naj država z njimi sodeluje, sprejema njihovo sodelovanje in jih tudi materialno podpira, tako kot je določeno celo v sedanji „socialistični“ ustavi. Ali bi bilo preveč zahtevati, naj se verskim skupnostim priznava položaj javnopravnih korporacij kot npr. v Nemčiji?

Nepopolnih je dalje več odločil, kot npr. o pravici do tiskovnega popravka, za katerega se ne predvideva, naj mu zakon določa formalne pogoje, s splošnem socialnem varstvu, ki ni omenjeno na osnovni obseg in na nezmožnost lastnega kritja, omejeno pa je na državljane. Pomanjkljivo je označena univerzitetna avtonomija in nekateri drugi pojmi in institucije.

V besedilu osnutka je potem najti več primerov nenatančnega in neustreznega izražanja. Tako je npr. določeno, da imajo vsi ljudje kjer koli enake pravice na glede na katero koli osebno okoliščino. Ne v javnem in še manj v zasebnem področju je to mogoče zajamčiti. Nekatere delovna mesta so nujno vezana na določen spol, starost in izobrazbo, v zasebnih šolah bo gotovo dopustno izbirati učne moči glede na njih prepričanje. Drugje spet je določeno, da mora biti vsakdo, ki mu je odvzeta prostost, takoj obveščen o razlogih v njegovem materinem jeziku. Torej tudi če razume slovensko in je njegova materinščina v Sloveniji zelo tuj jezik? Za sodišča je rečeno, da odločajo o pravicah, ko v resnici razsojajo le v sporih o pravicah. Nejasno je določeno varovanje človekove zasebnosti, pravica do informacij, lastninska pravica tujcev, razpolaganje s kmečko zemljo, pravica države

Nad. na 4. str.

Propad komunističnega eksperimentiranja z gospodarstvom postavlja velike probleme tistim, ki želijo zaženo gospodarstvo spraviti v tak sistem, da bi moglo normalno funkcionirati na podlagi tržnega mehanizma. Premnogi so upali in morda še upajo, da spremembe v političnem vodstvu lahko v zelo kratkem času odpravijo vse megalomanije in anomalije, ki so se v 45 letih nakopičile. Toda temu ni tako.

Med stitimi proizvodnimi faktorji: človeškim delom, kapitalom, naravo in podjetništvom, je gotovo človek najpomembnejši. Vsi ostali faktorji so v njegovih rokah. Od kvalitete človeškega doprinosa gospodarstvu zavisi vse, to je kvaliteta in količina proizvodnje blaga in uslug. In to človeško kakovost ustvarja šolanje, strokovna usposobljenost, urjenje v veščinah in seveda v veliki meri prav miselni odnos do dela: natančnost, čut odgovornosti, skratka vestnost.

V Sloveniji je danes 51 odstotkov delovne sile, ki ima popolno ali pa nepopolno osemletko. Poleg te slabo izobražene delovne sile, je veliko odstotek tistih, ki imajo neko srednjo šolo, usmerjeno šolo. Danes ni nobena tajnost, da so diplomanti teh srednjih šol nosilci papirnatih diplom, z malo ali nič strokovnega znanja. Med tistimi, ki imajo diplome višje ali visoke šole, je precej takih, ki se jo dobili po politični poti in je njih znanje morda politično upoštevano, čeprav strokovno nezadovoljivo. Nekateri šole so bile odprta le partijsko zanesljivim mladincem, kot npr. časnikarstvo, politične vede, sociologija, itd. Tudi na področju ekonomije je bilo učenje politično usmerjeno. Profesorji so morali biti ideološko pravilno osveščeni. Ekonomska in poslovna verziranost je bila drugotnega pomena, včasih celo škodljiva, če ji je botrovala ambicija in ne ideološka vnema. Mari-

borska ekonomska visoka šola je imela posebno študijsko sodelovanje z univerzo v Halle v Vzhodni Nemčiji, kamor so hodili nekateri slovenski študentje študirati „marketing“, ali trženje, po slovensko. Včasih so rekli, če slepec slepca vodi... Knjigovodstva kot predmeta imajo slovenski študentje ekonomije malo in še to je bolj malo razumljivo; tako vsaj pravijo tisti zapadni strokovnjaki, ki so dobili malo vpogleda v socialistično knjigovodstvo. Diplomanti ekonomskih šol so delali take bilance, kakršne je oblast želela in vodstvo podjetja potrebovalo za nadaljevanje javne podpore. Seveda je bilo tako poslovanje toliko smiselno kot je smiselno, če bi človek sam premikal živo srebro v termometru, po svoji lastni želji. Koliko koristi bi potem imeli od termometra?

Odnos uslužbencev do dela, kakršen se je razvil v komunističnem sistemu, je naravnost porazen. Večkrat sem stal pred raznimi podjetji in opazoval, kdaj zaposleni končujejo delo in kdaj zapuščajo podjetja, pri katerih so uslužbeni. Povod sem videl, da so zapuščali stavbo še pred časom, ki je bil uradne določen za konec dela. Normalno je, da po končanem delu pride še umivanje, preoblačenje, itd., kar bi normalno vzelo vsaj četrt ure. Če ima Slovenija recimo 800.000 zaposlenih in če povprečno vsak zaposleni dnevno zane-mari zahtevano delo za eno uro, to pomeni tedensko 4 milijone ur plačanih, toda ne pokritih s proizvodi ali uslugami. Nekateri uslužbenci uporabljajo delovni čas celo za svoje opravke, nakupe, itd. Dopolne, ko je čas za malico, zaprejo poštni urad, ambulanto, itd. Nikjer na zapadu še nisem videl kaj podobnega. Ko sem hotel na filatelističnem oddelku pošte kupiti znamke, so mi odgovorili: tista, ki prodaja take znamke, je danes odsotna, ker jo boli zob. V neki ljubljanski blagovnici sem

J. A.

TEŽAVE SLOVENSKE GOSPODARSKE REFORME

videl štiri uniformirane uslužbenke, ki so v delovnem času ogledovale meso, ki ga je njih kolegica nekje dobila ali pa kupila. Ogled so opravljale na prodajalni mizi galanterijskega oddelka. Človek je zaprepasčen, ko vidi, kako malomarno naložijo robo na tovarnjake. Videl sem, ko sem se peljal po cesti iz Ljubljane v Medno, kako sta dva nova televizijska aparata padla s tovarnjaka. V Ptuj sem videl, kako je par skal zletelo s tovarnjaka na hodnik za pešce; na srečo, nihče ni bil ranjen. To je samo par cvetk.

In kakovost proizvodnje? Tako nizka, da izvozniki lahko tekmujejo na tujih trgih le z malo razvitimi državami; temu primerne so tudi cene, ki jih dosežejo. Nizko kvaliteto domače proizvodnje priznavajo Jugoslavlani sami, saj hitijo čez mejo v sosednjo Italijo in Avstrijo, da kupijo tuje proizvode, ki so kvalitetnejši in ponavadi tudi cenejši. Podjetja, ki izdelujejo proizvode na podlagi tuje licence, ne uspejo, ne znajo licenciranega proizvoda točno kopirati. To sem preizkusil na raznih proizvodih. Zato je razumljivo, da tujci prodajo licence s klavzulo, da teh proizvodov ne smejo izvažati, ampak prodajati le na domačih trgih. Recimo, v tujini kupljen ketchup je treba s tresenjem steklenice spraviti na krožnik. Ko sem isti pristop poizkusil v Jugoslaviji s tam narejenim ketchupom, se je izlil kot kaka paradižnikova juha; tako redek je bil.

Ljubljansko Union pivo znamke Pilsen

sem kupoval v Italiji in sicer po 6.80 dinarjev za steklenico. Istovrstno pivo je stalo v Sloveniji 12.50 dinarjev. Podobnih primerov, da so predmeti jugoslovanske proizvodnje naprodaj v tujini po nižji ceni kot na domačem trgu, je zelo veliko. Neki slovenski ekonomist, ki ima veliko prakse v trgovanju, mi je pojasnil, kako je s to zadevo. Če proda svoj proizvod v tujino, dobi plačilo takoj; zato se mu zdi dobičkanosno, četudi mora cene precej znižati. Dobi gotovino, ki jo vedno primanjkuje. Če proda isti proizvod v državi, ima drugačne probleme. Plačila ni. Najprej mesece čakanja na plačilo, izterjavanje; končno pot na sodišče. To vse zavleče plačilo in podraži prodajo — koliko obresti mora zaradi tega zavlačevanja plačati, ali jih pa izgubi. In končno se večkrat pripeti, da kljub vsem tem dodatnim stroškom, plačilo sploh ne pride. Vsako leta je treba precejšnje število domačih terjatev izbrisati, ker pač ne bodo nikoli poravnane. Pred leti sem bral v mesečniku Finansije karakterizacije jugoslovanskega kreditnega sistema: vsak vsakemu dolguje, nihče pa nobenemu ne plača.

Komunistični sistem si je stalno prizadeval večati delovno silo, samo da se večale „delavske množice“, ali je bila dodatna delovna sila potrebna, ali ne, ni bilo važno. Odvisna delovna sila v Sloveniji je verjetno v višini ene tretjine zaposlenih. Letos sem bral o zelo zgornem primeru socialističnega gospodarstva; primer je bil iz Poljske. Največja poljska železarna je Nowa Huta, blizu Katowic v Šleziji. Ko so jo obiskali zapadno-evropski strokovnjaki, so menili, da za tolikšno proizvodnjo kot letno pride iz Nowe Hute na zapadu potrebujejo 7.000 uslužbencev; Nowa Huta pa jih ima, oziroma jih je imela 30.000. Urad za plan Republike Slovenije predvideva (študija izdelana menda, 1989) za dobo 1991 do 1995 pritek v Slovenijo 15.000 do 20.000 delovne sile iz južnih republik. In odkod naj bi prišle investicije, ki bi te delovne sile zaposlile? Še vedno stara neekonomska mentaliteta.

V Sloveniji kot drugod v državah s podobnim političnim sistemom, je bilo vodstvo podjetij v rokah ljudi, ki so imeli popolno zaupanje partije, brez ozira na njih strokovno usposobljenost. Večina ljudi je šla v „partijo“, da so dosegli položaje, ki bi jih po svojih osebnih sposobnostih nikoli ne dosegli. Stane Kavčič, nekdanji predsednik vlade SRS in „faliran študent“, piše v svojih spominih, da je svojima fantoma poudarjal pomen šolske izobrazbe, če hočeta v življenju kaj doseči. Mene je spravila na politični in socialni vrh revolucija, jima je dejal, a revolucija ni pogost pojav. Zato naj se nikar ne zanašata na tako negotovost.

Zvezna vlada je imela in še ima popolno oblast povsod, tudi v Sloveniji. Ne samo vlada sama, ampak preko vojske, SDV (Službe Državne Varnosti) carinske uprave, Narodne Banke in bančne politike, do narodne politike, SDK, lahko poseže v vsak delokrog, v vsak košček Slovenije SDK, Služba Družbenega Knjigovodstva je nekaka knjigovodska, finančna Ozn. Vsa plačila gredo preko SDK in ne preko bank. SDK lahko pretaka denarne fonde, kolikor in kakor hoče. Vlada v Ljubljani, dokler SDK še eksistira in funkcionira, ne more prav nič ukreniti glede resnične zaščite slovenskih gospodarskih interesov. SDK tudi ščiti partijske prijatelje pri njih malverzacijah. Če bi tega ne delala, bi prav lahko preprečila bankrotiranje podjetij.

Komunistični sistem je uničil smisel in gospodarski pomen varčevanja. Prisilil je ljudi, da so zapravljali dohodek za ir-

Nad. na 6. str.

OB PRIPRAVAH...

Nad. s 3. str.

konkurirati z zasebnimi gospodarskimi podjetji in prosto zaposlovanje delovne sile.

Posebno izstopajoč primer nejasnega izražanja je člen, ki določa, da ima vsakdo pravico, da svobodno odloča o rojstvu otroka. Kaj hoče ta stavek povedati? Nekateri ga razumejo tako, da je vsakomur dano na voljo, da odloči, ali se bo rodil že spočeti otrok. Tako so v javni razpravi ta člen razumeli nekateri nasprotniki splava; tisti, ki ga zagovarjajo, pa so v skupščinski debati zahtevali, naj se pravica do umetnega splava bolj jasno opredeli. Če se vprašamo, za koga naj velja pravica odločanja o rojstvu otroka, bodo to seveda le starši. Vendar, ali se bo mogel sklicevati na to pravico oče nerojenega otroka in zahtevati splav proti volji matere? Iz absurda je očitno, da v tem členu ne gre za pravico do splava. Na to je sklepali tudi iz formulacij v precdenčnih določilih. Stara ustava pravi namreč, da ima vsakdo pravico, da svobodno odloča o rojstvih otrok, v osnutku Zbora za ustavo je rečeno o rojstvu otrok, v sedanjem osnutku pa o rojstvu otroka. Spreminjanje je bilo najbrž iz jezikovnih razlogov. V prvi formulaciji je najbolj verjetno, da gre za pravico prostega odločanja vsakogar o rojevanju lastnih otrok, torej o tem, ali bo imel otroke in koliko jih bo hotel imeti. Da je ta razlaga najbolj verjetna, potrjuje naslednji stavek v osnutku, da se namreč pravica odločanja o rojstvu otroka lahko omeji samo iz zdravstvenih razlogov. Če bi šlo za pravico odločanja, ali se bo rodil že spočeti otrok ali ne, smiselno ne more biti zdravstvenih razlogov, da se splav prepove, popolnoma neverjetno je pa, da bi hotela država splav zapovedovati. Ni mogoče domnevati, da bi imeli predlagatelji v mislih pravico države do uničevanja nerojenih, saj bi to bilo v nasprotju s preambulo, ki govori o svetosti življenja, in s členom, po katerem je človekovo življenje nedotakljivo. Gre torej

za drugačen pomen tega besedila, ki naj bi se zaradi jasnosti zamenjalo tako, da ima vsakdo pravico do naravnega potomstva, o katerega številu sme svobodno odločati. Ta pravica pa se lahko omeji po posebnem postopku, ki ga določi zakon, kadar se z gotovostjo predvideva, da bi bilo potomstvo bistveno zdravstveno prizadeto. Je pa vprašanje o tem etično zelo delikatno in bo treba pred sprejemom zadevnega zakona temeljitega premisleka.

V organskem delu ustavnega osnutka je pred dilemo nekaj temeljnih poglavij. Najprej je tako vprašanje o enodomnem ali dvodomnem parlamentu. V prvi vrsti je predlagan enodomen državni zbor poslancev, kot varianta pa še temu enakopraven zbor regij. A zbor različnih krajevnih področij prihaja v poštev le pri neenotni državi, npr. če ima federalno ureditev. Slovenija bo po ozemlju med manjšimi državami in regionalna razdeljenost ni v ljudski zavesti. Če bi hoteli zdaj določati regije, bi se lahko težko zedinili, kateri princip naj bi se uporabil: zgodovinski, dialektološki, kulturno-psihološki, gospodarsko-demografski, krajinski, ekološki ali planski. Vse to je preveč nedoločljivo in v tem ustavodajnem vprašanju ne bo mogoče izčrpati. Zato je primerno, da se v tej fazi predvidi enodomen državni zbor, ki naj bi imel vsega 120 poslancev, torej polovico skupnega števila delegatov vseh treh zborov današnje skupščine.

Drugo vprašanje je, ali naj se predvidi obstoj državnega sveta. Sociološko-pisateljski osnutek in osnutek Zbora za ustavo sta ga upoštevala, v zadnjem osnutku je pa izpuščen in je predlagan šele v varianti. Državni svet bi sestavljali svetovalci, ki bi predstavljali lokalne, socialne, gospodarske in kulturne interese. Po funkciji to ne bi bil senat, ker ne bi imel zakonodajnih kompetenc. Bil bi le za kontrolo vladnih pobud in sklepov državnega zbora. V njem bi imelo politično predstavništvo ljudstva v masi po sebi organ, v katerem bi se odražala družbena sestava. Tudi zastopniki

različnih dejavnosti imajo pomen družbenega predstavništva, ne samo izvoljeni kandidati političnih strank. Kontrolna in korektivna funkcija takega telesa ne bi zavirala državnega zbora, ampak bi mu tako telo bilo zaradi svoje stanovske in strokovne sestave trajen svetovalec in bi ga odvrčalo od odločitev, pri katerih bi preveč veljali zgolj partikularni politični interesi. Njegov suspenzivni veto sankcioniranih zakonov, za katerega bi bil sicer pristojen predsednik republike, bi imel večjo moralno veljavo. Državni svet bi lahko vključeval tudi izvoljene svetovalce iz vrst v tujini bivajočih državljanov, ki bi v državnem zboru kot taki ne mogli biti zastopani. Zato je želeli in je bilo iz emigracije predlagano, naj se institucija državnega sveta sprejme v novo ustavo.

Tretje pomembno odprto vprašanje v tem delu je, ali naj se uveljavi širok parlamentarni sistem z zgolj reprezentativno vlogo šefa države, ali pa kombinirani parlamentarno-predsedniški sistem z močnejšo vlogo predsednika republike. V glavnih črtah gre za to, ali naj se predsednik republike izvoli neposredno na splošnih volitvah ali naj ga izvoli državni zbor in kdo naj imenuje predsednika vlade in ministre. Zdi se, da je kombinirani parlamentarno-predsedniški sistem bolj sprejemljiv, ker je v njem predsednik republike bolj varen nosilec državne suverenosti, ker se ta sistem bolj sklada z našo prejšnjo tradicijo in kjer manj spominja na partijski skupščinski sistem. Priznati pa je vendar tudi čistemu parlamentarnemu sistemu nekatere prednosti in bo vprašanje treba reševati z modrostjo in predvidevnostjo.

Pot do ustave torej ni lahka in zahteva veliko strokovnega dela in ocenjevanja splošne miselnosti in hotenja, pri vodilnih družbenih dejavnikih pa politične modrosti in takta. Za vse to sta potrebna mir in čas. To pa ni treba, da bi oviralo udejanjenje volje po samostojni in neodvisni državi, ki jo je slovensko ljudstvo izreklo tako odločno, da ne dopušča odlašanja.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Viba film snema v koprodukciji z E-motion film Srčna dama. Film je kriminalna melodrama komercialne narave: režira jo Boris Jurjasevič, snemajo pa jo na trajektu med italijanskim Livornom in francosko Bastio, na Korziki in v Ljubljani. Predvidoma jo bodo vrteli v slovenskih kinodvoranah sredi letošnjega leta.

KRSKO — Radioaktivni odpadki iz jedrske elektrarne postajajo problem, ker jih nimajo kam dati, dosednji projekti za odlaganje teh pa dvignejo v predlaganih krajih veliko protestov. Velenje, Slov. Bistrica, Haloze, Maribor in še druge občine se z vsemi močmi otepajo te časti, a odpadke bo treba nekam zakopati. Kam, se geologi in oblasti še niso odločili.

LJUBLJANA — Za sanacijo gospodarstva bi potrebovali 300 milijonov nemških mark le za najbolj kritične dele; za popolno sanacijo pa bi prav prišlo še kakih dvesto milijonov več. Ti naj bi prišli z najemanjem posojil ali pa z izdajo obveznic.

LJUBLJANA — Rotary je končno slovesno odprl svojo podružnico v glavnem mestu Slovenije. Udeležilo se je slavlja večje število gostov, katere je nagovoril Ciril Zlobec. Med prisotnimi je bil tudi edini preživel član prevojnega kluba v Ljubljani.

LJUBLJANA — Ankete so zadnji konjiček ljubljanskega dnevnika Delo. Eno od teh je spraševala o predlogu Zelenih, da bi Slovenijo demilitarizirali.

Skoraj polovico anketirancev se je izreklo, da bi demilitarizacija koristila slovenski suverenosti, 33,7% je odgovorilo negativno, 17,5% pa se ni vedelo odločiti. Po drugi strani pa druga anketa kaže, da 44% ljudi smatra popolnoma upravičeno zahtevo po svoji, slovenski vojski, 32% delno upravičeno, 16% pa neupravičeno. In če bi bila ogrožena suverenost Slovenije, bi 43% anketirancev bilo pripravljeno jo braniti z orožjem v roki, 36% le v nuji, 15% pa nikakor ne.

LJUBLJANA — Bankomate (mini-banke) preizkušajo z nameščanjem v treh poslovnica Gospodarske banke Ljubljana. Testirajo jih s 1.300 karticami. Ko bodo odločili, kateri bankomati jim najbolj služijo, jih bodo uvodoma postavili 40 in jih bodo lahko uporabljali imetniki tekočih računov.

LJUBLJANA — Trije oprtni vlaki na mesec držijo sedaj zvezo med Ljubljano in Münchenom. Z njimi lahko prevozijo 1.800 tovarnjakov. Povpraševanja je vedno več, a zaenkrat le iz Slovenije: pogovarjajo se, da bi razširili mrežo tudi v Zagreb in druge večje kraje po Jugoslaviji.

KOBARID — Muzej prve svetovne vojne, predvsem o 12. ofenzivi Soške fronte (ali Preboj pri Kobaridu) so odprli v Mašerovi hiši. Organizirali so ga sami Kobaridčani ob nadzorstvu Goriškega muzeja. V njem je tudi maketa vsega področja, ki nazorno kaže, kje so bile borbe in seveda mnogo eksponatov. V okolici pa so speljane poti po takratnih vojaških stezah z ogledom utrdb.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

Poroka: V cerkvi Señor de los Milagros sta se poročila v soboto, 5. januarja, **Martin Žerovnik in Tatjana Golmajer**. Za priča sta bila nevestin brat Jure Golmajer in ženina sestra Irena Žerovnik, poročil pa jih je župnik Franc Himmelreich. Čestitamo!

Novi diplomant: 7. decembra je dokončal študije kot letalski oficir v „Escuela de Aviación Militar“ v Córdoba **Pavel C. Ribnikar**. Čestitamo.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

AKTUALNO PREDAVANJE

Kulturni odsek sanmartinskega doma je v soboto, 3. novembra naprosil Marjana Lobodo za predavanje o svojih vtisih in doživetjih z obiska v vzhodnotirolskem Stamsu, o razgovorih s predstavniki nove slovenske vlade in poznejšem uradnem obisku domovine — po 45 letih prisiljenega zdomstva.

Priznati moramo, da je uradni obisk zdomskih slovenskih predstavnikov, dosedanjih političnih emigrantov, velik korak bliže k ureditvi ne le političnih, ampak tudi drugih nerešenih vprašanj, ki se kopičijo med slovensko preteklostjo in sedanjostjo, med generacijo potomcev onih, ki je

po slovenski zemlji brezna in jame napolnila s trupli desetstisočev Slovencev, ki se niso strinjali z idejo „nove“ rdeče Slovenije in generacijo potomcev mrtvih nasprotnikov; prav ta ideja, ki se ji danes tudi v Slovesiji izpodmikajo tla pod nogami.

STARE SEGE IN PLESI

Premiero v Žitari vasi je pripravila folklorna skupina „Trta“ s predstavo „Babja hojset“. V dvajsetminutnem prizoru so prikazali plese izpred sto let nazaj, po preji, ličkanju in žetvi. V prizoru so se slike večkrat menjale in preteklost je postajala resničnost. Da je bilo to mogoče, so vodja skupine in nekaj parov več mesecev povpraševalo po vasi po starih ukoreninjenih kmečkih navadah. Namen predstave je bil „ohraniti naše navade in plese tudi bodočim rodovom“. Da je bila predstava tako pomembna, je tudi pripomogla obleka; ta je bila vzrok, da so domačin marsikaj darovali in posodili.

SESTANEK LIGA ŽENA, MATI

Na sestanku sanmartinske Lige žena, mati, je v novembru predavala **dr. Katica Cukjati**.

Po želji Lige je izbrala témo: Sedanje razmere v Sloveniji. Poudarila je sedanje politično, gospodarsko, pa tudi vzgojno področje. Čeprav se zdaj o naši domovini že precej piše, vseeno je njen govor osvetlil marsikatero točko, pa tudi žene so pokazale svoje zanimanje za vse, kar je slovenskega. Zaključna želja predavateljice pa je bila, da bi se v molitvi spominjali naše drage, a težav polne Slovenije, da bi se z božjo pomočjo prikopala do resnične svobode in da bi znala svojo mladino vzgojiti v poštenosti, odgovornosti in vestnosti.

BARILOCHE

MIKLAVŽEVANJE

8. decembra je prišel v Planinski Stan Miklavž s parkeljmi in angeli. Po daljšem in temeljitom govoru je obdaril otroke in tudi kakega odraslih tako na primer gospo Mojco Uršičevo, ki je prišla prav iz Celovca po Miklavževu darilo.

ZAKLJUČEK SLOVENSKE ŠOLE

Po Miklavževem odhodu so bila razdeljena spričevala učencem vrtca, ljudskošolskega in srednješolskega tečaja Jakoba Aljaža. Irena Žužek je eprejela nagrade kot najboljša učenka srednješolskega tečaja.

RAZGOVOR Z ZAKONCEMA URŠIČ

V nedeljo 9. decembra dopoldne po slovenski maši se je skupina tukajšnjih Slovencev sestala v Stanu gostoma iz Evrope. Gospod in gospa Uršič sta na prijeten način obrazložila sedanje slovenske razmere, poslušalci so tudi kaj vprašali, razgovor se je zavlekel za dve uri in pol in bi se pač še nadaljeval, da ni čas priganjal k odhodu.

V pomladnem oktobru pri Slovencih v Argentini

Ni mogoče izmeriti pristrčne gostoljubnosti, ki smo jo doživeli na poti po Argentini, Urugvaju in Braziliji ob srečanjih z našimi rojaki, ko smo jim Ansambel Slovenija, Koledniki izpod Kamniških planin in jaz nosili in trosili domačo pesem in domačo besedo kot pozdrav iz naše male in mile domovine Slovenije. Kakor so jemali, tako smo dajali, se razdajali. Srčno in iskreno.

V spominu se bom pomudil le na delu te naše poti, pri ljudeh, ki so tega dajanja in jemanja bili deležni prvič in so to doživljali še posebno globoko. Posebno globoko sem doživljal ta srečanja z njimi tudi sam, ker sem slovenski besedni usvarjalec. Med njimi nisem slišal tuje govornice in razumeli so kakor doma.

„Pozdravljeni, ki prihajate z nebes pod Triglavom!“ To so bile pozdravne besede učenca šole Franceta Balantiča. V Buenos Airesu, ko sva s Cito Galič prišla med njih z otroškim programom. Cita je igrala na citre slovenske narodne, sam sem jim recital Župančiča in Grafenauerja. Otroci so Župančiča govorili z menoj, narodnih pa so znali toliko, da je bilo Cito strah, da bi kakšne ne znala spremljati. Ura z otroki je minila pristrčno, da take še nisem doživel. Govorili so odlično slovensko in v peli z čudežnim žarom.

Tega so jih naučile slovenske učiteljice z neizmerno požrtvovalnostjo in nepopisno ljubeznijo do slovenske besede in slovenske domovine (osnovo prinašajo gotovo iz svojih družinskih gnezda), in to samo v sobotni in nedeljski šoli, sredi morja argentinske kulture, sedemnajst ti-

soč kilometrov daleč iz Slovenije. Ta pa je del svojega naroda skoraj pol stoletja zatajevala. In prav zato je morda rasel še bolj kljubovalno, še bolj trdno, še bolj nezlomljiv v veri v prihodnost.

Ta vera in moč se mi je potrdila tudi ob srečanju z dijaki srednješolskega tečaja v Slovenski Hiši. Bral sem Prešerna, Jenka in druge klasike slovenske literature in svojo poezijo ter se z njimi pogovarjal. Neverjetno je, kako poznajo, rojeni v daljni Argentini, lepote, širine in globine domovine svojih staršev, kako z njo čutijo, kako so zanj v skrbeh in kako jo sanjajo. pomislil sem včasih, da to že meji na boleznost ali pa je sam ne ljubim dovolj.

Na svojem literarnem večeru v polni dvorani Slovenske kulturne akcije sem spet začutil eno samo ljubezen do svoje dežele in skreno željo na srečnejšo usodo mojega naroda. In govoril in bral sem jim iz srca, kakor sem vse tudi pisal iz srca. Tisti večer sem imel veliko prijateljev. In gotovo je: Ne more delati hudo, kdor iskreno ljubi.

V slovenskih domovih v Buenos Airesu sem imel občutek, da se slovenski otroci tam ne rojevajo samo iz človeške ljubezni, temveč tudi iz narodove. In so upanje sredi brezupa.

Pa tudi nobena knjiga se ne rodi brez ljubezni. Veliko se jih je tam že narodilo in se še porajajo. In so upanje. Prav tako je z gledališkimi predstavami, petjem, slikami... Tam vse to živi kakor v vsakem živem narodovem telesu. In ponosen sem na vse to slovensko kulturno bogastvo, saj

je tudi del mene, del nas.

O ljubezni, otrocih in knjigah sem govoril pri SKA, predvsem spet o ljubezni, ljubezni iz ječe, v pismih Stanka Vuka pod naslovom: „Tako srečen bi bil, če bi ti razumel te moje besede“. Monodrama (zbor iz njegovih piseni je naredil Tone Partljič) je imela premiero teden dni pred mojim odhodom v Argentino v Mestnem gledališču ljubljanskem. V dvorani SKA je bila sedma predstava, sicer tehnično okrnjena, vendar sem imel kot igralec tega samogovora popolno zadoščenje ob polni dvorani, ob razumevanju, odlični in zadovoljni publiku.

V premisek o slovenskih rečeh sem pripovedoval pesmi Ervina Fritza, Toneta Pavčka, Alojzija Gradnika, Franceta Prešerna in svoje na mnogih nastopih po slovenskih domovih kot povezavo med pesmimi, ki si jih peli Koledniki in Ansambel Slovenija. Segel sem tudi po pesmih Mirka Kunčiča in Dimitrija Jeruca.

Naša „dajanja“ so povsod sprejeli toplo, da tega ni mogoče opisati. In to medsebojno oplajanje se je stopnjevalo do zadnjega nastopa v San Justu, kjer je bilo vzdušje najbolj viharo in je s petjem in plesom trajalo do zgodnjih jutranjih ur. Treznila so nas žalostna slovesa, ko so nam naročili pozdrave za domače, za vse Slovence, za vso Slovenijo.

Vsa srečanja in druženja z rojaki v pomladnem oktobru v Argentini so zame nepozabna in mi še zdaj, ko to pišem, hodijo v zavest.

Prava resnica o naših ljudeh iz „argentinske pampe“ se mi kaže v besedah vdove pesnika Mirka Kunčiča, ki je tam preživel vsa leta izgnanstva in umrl pred šestimi leti. Tako je rekla: „Moj mož ni nikoli živel v Argentini, on je samo umrl v Argentini“.

STONE KUNTNER
Delo 22.11.1990

MALI OGLASI

Pazimo in oskrbujemo vašega psa med počitnicami - Tel.: 623-8138

ELEKTRONIKA

Elektro Ader — Električni material za industrijo in dom, splošne inštalacije. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947.

Varnostni elektronski sistemi (alarmas) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovšek, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa. Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, inž. Janez Kocmur vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in audio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martin - Tel.: 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh - načrti, gradnje in vodstvo del v mestu in okolici; nepremičninski posli - P. Moreno 991 - 5. nadstr. „C“ - Bariloche - Tel.: 0944-20733.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenk** - Tel.: 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knaps — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

SANTARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) Nº 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital (1 kvadra severno od postaje Liniers).

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gđ. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

Cena največ štirih vrstic ★ 14.000.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — ★ 42.000.-

TEŽAVE SLOVENSKE...

Nad. s 4. str.

racionalno potrošništvo, v hišni luksuz, počitniške hišice, itd. Ni jim bilo dovoljeno, da bi investirali v gospodarstvo; tako niso mogli prispevati gospodarski rasti, večji zaposlenosti, višjemu narodnemu dohodku in sebe prikrajšali za stalni tek obresti in dividend. Če bi privatniki smeli investirati, bi Slovenci danes imeli finančni trg organiziran in s tem uresničen važen faktor za privatno podjetništvo. Na Primorskem (v Sloveniji) je pred kratkim nekaj sto ljudi dobilo „lump sum“ (večje zaokroženo vsoto) italijanske pokojnine za nazaj. Povprečno so dobili po 40 milijonov lir. Če je bilo recimo 300 dobitnikov, je to zaneslo okoli 12 milijard lir. Dobitniki so ta denar po socialistični navadi in tehniki lepo zdrobili. Kako sijajna bi lahko bila tako velika investicija v skupni gospodarski dobrobit. Posameznikom-investitorjem bi morda letno prinesla 10% ali kakih 4 milijone lir v obliki obresti ali dividend. Ta tok dohodkov bi se lahko nadaljeval iz leta v leto in gospodarska rast bi koristila vsej slovenski skupnosti. Namesto, da bi hranili kravo in od nje dobivali mleko in še po enega teleta letno, se raje kravo zaklali in pojedli. Konec veselice!

Koliko časa bo še treba, da bi te stvari in še mnogo druge nerednosti v Sloveniji spravili na normalno pot? Koliko let? Morda generacijo ali pa še več. Najboljša vlada teh stvari ne bo mogla spremeniti, dokler se ljudje sami ne bodo spremenili. Vsi Slovenci, tudi komunisti, bi radi dosegli zapadnoevropski „output“ (obseg proizvodnje), nič pa ne upoštevajo, kakšen je zapadni „input“ (doprinos k omogočitvi take proizvodnje). In brez tega prav gotovo ne bo šlo!

SLOVENCİ NA PRIMORSKEM

Krizo v devinsko-nabrežinski občini je sprožilo pismo župana Locchija (KD) ministru za notranje zadeve Scottiju v zvezi z osebnimi izkaznicami (v tej občini imajo dvojezične izkaznice, tako kot v Dolini. Repentabru in Zgoniku). Po županovem pismu naj bi nekaterim občanom bilo „nerodno“, ko se predstavljajo drugod po Italiji ali v tujini z dvojezično izkaznico. Zato je Slovenska skupnost, ki sestavlja koalicijo v občini skupaj s Krščansko demokracijo in Socialistično stranko, zahtevala odstop župana ter, koliko vemo, izstopila iz koalicije. Vendar je to bila le ena izmed točk, s katerimi s skušali čimbolj onemogočiti uveljavljene pravice slovenske manjšine.

Deželni svetovalec Bojan Brezigar se je udeležil v Strassburgu mednarodnega simpozija o jezikovnih pravicah - človekovih pravicah. Priredilo ga je združenje dvojezično nemške manjšine v Franciji.

Katoliška knjigarna v Gorici je uredila svoje zgornje prostore v galerijo. Prva razstava je združila tri likovne umetnike: Edija Žerjale, Fulvia Monaia in Zvesta Apollonija.

Prosvetno društvo Slovenec iz Boršta in Zabrežca je proslavilo 90-letnico ustanovitve. Akademija je vsebovala več pevskih nastopov in zabavne prizore v izvedbi ortok šole iz Pobegov.

Okoli sedem tisoč kmetov je manifestiralo v Trstu, sklicanih po treh stanovskih organizacijah. Hoteli so opozoriti na težave, ki jih doživlja kmetijski sektor na deželni (julijško-furlanski), a tudi na vsedrjavni ravni. Manifestanti so s svojo prisotnostjo podprli delegacijo, ki je obiskala tržaškega prefekta in predstavnikove deželne vlade.

SLOVENCİ V KANADI

Ustanovitev Slovenske gospodarske zbornice

V Torontu se že več let izraža želja po ustanovitvi Slovenske gospodarske zbornice. 15. oktobra 1990 pa je slovenskim podjetnikom in poslovnim ljudem to uspelo.

Slovenska gospodarska zbornica (Slovenian Chamber of Commerce) naj bi združevala podjetnike, profesionalno in trgovsko misleče posameznike v Kanadi. Prišel je čas, da se gospodarsko med seboj povežemo in pa pomagamo slovenskemu gospodarstvu pristop v svet na vseh možnih področjih, to je začetek konkretne možnosti sodelovanja s podjetniki slovenskega rodu in pospeševanje gospodarskega razvoja med Slovenci.

V odboru so: predsednik: Jože Slobodnik, podjetnik; podpredsednik: Zlatko Verbic, dentist; tajnica: Ema Pogačar, realtor; blagajnik: Marjan Medved, računovodja. Člani odbora so: Jože Kastelec, gradbenik; Anton Klemenčič, advokat; Stane Kranjc, poslovodja; Karl Vipavec, advokat in Jože Zoldos, podjetnik.

NASLOV
Slovenian Chamber of Commerce
57 Anderson Ave., Toronto, M5P 1H6
CANADA
Telefon: (001) 416-489-8331
Fax: (001) 416-625-5417
(001) 416-251-0029

DRUŠTVENI OGLASNIK

ŠOLSKA KOLONIJA se bo vrnila na postajo RETIRO v soboto, 12. januarja ob 9,05 uri.

OBVESTILA

PETEK, 18. januarja:
Sestanek predstavnikov Slovenskih domov in drugih organizacij v Slovenski hiši ob 20. uri.

ČETRTEK, 24. januarja:
Seja Upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

MIRAMAR

Oddam prostorno hišo
z vrtom v februarju.

Informacije: 665-6928

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono y Telefax: (54-1) 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Culjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino ★ 360.000; pri pošiljanju po pošti pa ★ 400.000; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svobodno Slovenijo:
v Trstu: Knjigarna Fortunato, Vía Paganini 2;
v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.
v Ljubljani: Pri Prešernovem spomeniku.

Stavljenje: MALIVILKO
Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215

VSEM NAROČNIKOM
NAŠEGA LISTA

Kot ste že lahko opazili v 1. številki Svobodne Slovenije, smo bili primorani povišati naročnino za letošnje leto. Huda gospodarska kriza, ki že dve leti pesti Argentino, je tudi naš časopis sedaj krepko prizadela. Obenem pa so se pojavili problemi ob hitrem in nujnem prestopu na nov način tiskanja. Lastništvo časopisa — Zedinjena Slovenija — bo ohranilo isti obseg, čeprav na manjšem formatu, kar pomeni, da bo izhajal časopis večinoma na 6 straneh, včasih pa tudi na 4. Obenem tudi prosimo za razumevanje za vrsto napak in tehničnih pomanjkljivosti zaradi novega načina tiskanja, ki jih bomo skušali čimprej odpraviti.

Naročnikom v državah izven Argentine, ki plačujejo naročnino v dolarjih ali z ozirom nanje, tudi sporočamo, da smo bili prisiljeni zvišati letošnjo naročnino, ker se je v zadnjih časih pošta zelo podražila (tudi v dolarjih računano), da je dolar v Argentini zelo podcenjen, ter že 10 let nismo te naročnine dvignili, čeprav je tudi dolar doživel medtem inflacijo. Upamo, da nas vsi razumete in nam boste še nadalje ostali zvesti, saj s tem podpirate osrednji list slovenske politične emigracije.

Uprava Svobodne Slovenije

V soboto, 12. januarja ob 20.00
lepo vabljeni

K SV. MAŠI ZA RAJNIM ŠKOFOM
DR. STANISLAVOM LENIČEM,

ki bo v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj
v Buenos Airesu

Naš dom San Justo
Velika pustna veselica
v soboto, 9. februarja 1991